

Eesti kunstnik ei kiirusta Euroopa laua ääres kohta rabama

MONICA SIKK

Veebruari algust pidi Kunstihoone galeriis tähistama näituse "Neljale kaetud laud" avamine, mis aga viibis viis päeva.

Võistlusena kavandatud ettevõtmisele laekus vähe töid ning läbi ei kukkunud projekt vaid tänu korraldajate ning zhüriiliikmete agarale sekkumisele. Erinevaid lähtepunkte, materjale ja tehnikaid kasutades on oma nägemuse neljale kaetud lauast esitanud 14 kunstnikku.

Kunstihoone intendant Anu Liivak meenutas, et pärast kontseptsiooni väljakuulutamist sügisel olnud huvi väga suur. Uskumatu üllatusena saabusid näitusele ainult 4-5 kunstniku tööd. Mistõttu seitsmeliikmelisel zhüriil (Anna Gerretz, Peeter Kuutmaa, Lea Pruuli, Ülle Rajasalu, Urve Küttner, Enn Põldroos, Maie Mikof-Liivak) polnud õnne konkursi võitjat välja kuulutada. Ja mistõttu muutub küsitavaks Eesti esindatus rahvusvahelisel näitusel "L'Europe à Table" Prantsusmaal Mâconis tänavu suvel.

Traditsiooniliste tarbekunstialade viljelejad põhjendasid osavõtust loobumist aineliste raskustega: kuna kunstnik ei suutnud ennast rahuldaval tasemel oma mõtet teostada, jäi asi katki. Põhjused kõneleb ilmekalt nii mõndagi tarbekuntnike hetkeolukorras.

Anu Liivak oletab, et erinevate alade kunstnikud võinuksid olla omavahel koostööallimad. Mõningaid näited ses osas ka on. Urve Küttner on katnud vapustavalt uhke, ilusa ja särava laua, kasutades selleks Tiina Vilde klaase, Mare Mikof-Liivaku valget portselani ning OÜ Juveelis 1970. aastatel tehtud lauahõbedat. Kui lisate kriitvalge tärgetatud lina, piimjad orhideed, Raffaello kommid ning pikad saladad küünlad, võite silme ette manada laua, millest ka kroonitud peadel rõõmu oleks. Et elus on mõnedki asjad kontrastipõhimõttel, siis vastandub ka näitusel luksuslikkusele igati kole ja räpakas rühmituse "Shop" (Tiina Tammetalu, Mai Lumiste, Kai Kaljo) materialiseerunud pilt Kalamaja köögist, kus samuti neli inimest endale laua katnud. Pigem on küll laud ise aja jooksul kattunud kõikvõimaliku kraamiga, nagu ka laua lähim ümbrus. Ei mingit romantikat, kuid see, sest mill-

Pidulik valge, üks neljale kaetud laudadest.

Raivo Tiikmaa foto

Sümpaatse lihtsa ideega esineb Epp Maltis: punase lauakese keskel on hõbepaberis komm, milleni võib küünitada laua külge kinnitatud pandlaga mustast nahkrihmast läbitopitud käsi. Vend Jüri Roosa lahendusest õhkub samuti vägivalda, küll otseemalt kui Maltisel. Pitsilisel alusel ilutseb pärlmutriselt kiiskav plekist tort, mida ümbritsevad neli "püstolitaolist eset".

Naljakaima laua on katnud karikatuurimeister Peep Pedmanson, nimetades seda "Aasta parim raadioajakirjanik". Mis tähendab seda, et laua keskel olevast kollasest potist kostab Harri Tiido hääl, andes põhjaliku ülevaate turuhindadest. Potti ümbritseval neljal taldrikul kükitavad plastiliinist mehikesed: suu lahti, lusikas käes, pea "liiva" all. suur kõrv kikkis kuulata-

mas, kui palju maksavad vorst, piim, või, hapukoore, kanakoid, hakkliha, kurk, tomat, juust, munad, seajalad ja kõik muu.

Anu Soansi keraamika, Ilse Lepiksoni maalitud portselan, Mare Vichmanni serviis "Must-valge", Kadri Jäätma "Kala neljale" esindavad heade traditsioonidega eesti tarbekunsti. Nagu ka keraamik Ülle Rajasalu ja klaasikunstnik Viivi-Ann Keerdo ühine töö, mis millegipärast viib mõttet looduskaitsele ja -säätlikkusele.

Nii mõnigi pöörane idee võib siin kohapeal, konteksti teadva vaataja jaoks kõlada humoorikalt ja mitmetähenduslikult ning samas ületades riigipiiri muutuda suureks küsimärgiks. Tundub aga, et kunstnikud on võistluse ideest hoolimata lihtsustanud oma tava-

pärasest vaatajast, kes mõneti ikka veel euroinimesest erineb. Ma kujutan ette, millised võiksid olla lähinaabrite soomlaste ja lätlaste kaetud laud. Rabavat Eesti lauda, mil oleks üldistusvõimet ja stiili, seekord tõesti ei näinud, mis võib olla tingitud ka minu liig suurtest soovidest. Milline on tänapäeva eestlase oma nägu? Mille poolest siin Läänemere ääres elav rahvas on isemoodi? Või iseloomustab näo puudumine meid kõige paremini?

"Ühelt poolt tahaks Eestile küll oma kohta Euroopa laua ääres," nentis Anu Liivak. Tema andmetel paar kunstnikku alles töötab oma ideed kallal, ning kui sealt zhürii arvates midagi põnevat tekib, siis jõuab veel Euroopasse ka.